

سروشیت انسان ❖ ❖

www.ketab.ir

«از احتضار تا عالم قبر»

سلسله مباحث برنامه سمت خدا

مسعود عالی

معارف

سرشناسه: عالی، مسعود، ۱۳۴۲ - عنوان و نام پدیدآور: سرنوشت انسان / مسعود عالی؛ ویراستار رامین بابازاده. مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها، دفتر نشر معارف. مشخصات ظاهری: ج ۵؛ ۵/۱۴ × ۲۱/۵ س.م. فروست: سلسله مباحث برنامه سمت خدا. شابک: ۴-۴۱۰-۴۴۱-۶۰۰-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه مندرجات: ج. ۱. از احتضارات عالم قبر- ج. ۲. احوال برزخ، رجعت و نفخ صور- ج. ۳. محشر؛ حساب و سؤال؛ حیط و تکفیر- ج. ۴. موافق صراط، شهود قیامت، شفاعت- ج. ۵. بهشت و جهنم موضوع: زندگی پس از مرگ (اسلام) -- Future life -- Islam شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها. دفتر نشر معارف رده بندی کنگره: ۲۴/۲۲۲۲ BP رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۴ شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۵۷۰۴۲

معارف

سرنوشت انسان

از احتضارات عالم قبر

نویسنده: مسعود عالی؛ مترجم: رامین بابازاده طراح جلد: حامد مغروری
صفحه آرا: حسین قاسمی؛ ناشر: دفتر نشر معارف (وابسته به
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها) شابک: ۴-۴۱۰-۴۴۱-۶۰۰-۹۷۸
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه نوبت چاپ: سوم / ۲۰۰۰ / ۱۲۰ تومان
دفتر نشر معارف قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۰

مدیریت پخش (مرکزی) قم، شرکت پاتوق کتاب، تلفکس: ۰۲۵-۳۱۰۷۷

مراکز پخش

- اراک: ۰۸۶-۳۲۲۲۹۰۳۸ - ارومیه: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۶۶ - اصفهان: ۰۳۱-۳۳۳۷۱۶۹۲ - اهواز: ۰۶۱-۳۳۳۳۸۰۰۰
- ایلام: ۰۸۶-۳۳۳۶۴۸۲۰۸۶ - بجنورد: ۰۵۸-۳۳۳۴۳۳۷۸ - بردسکن: ۰۵۱-۵۵۴۳۰۱۲۱ - بندرعباس: ۰۷۶-۳۳۳۱۷۵۵۷۹
- بیرجند: ۰۵۶-۳۳۳۳۳۵۱۲ - تربت حیدریه: ۰۵۱-۵۲۲۸۶۵۰ - تهران: ۰۲۱-۸۸۹۱۱۲۱۳ - رشت: ۰۱۳-۳۳۳۴۵۶۹
- زاهدان: ۰۵۶-۳۳۳۳۸۷۹ - زنجان: ۰۲۶-۳۳۳۳۶۴۳۰ - ساری: ۰۱۱-۳۳۳۵۳۰۲۰ - سبزوار: ۰۵۱-۴۴۳۳۰۰۴
- سمنان: ۰۲۳-۳۳۳۵۳۳۱۱ - سیرجان: ۰۳۶-۴۲۳۳۸۰۵۸ - شهرکرد: ۰۳۸-۳۳۳۵۰۰۰۴ - شیراز: ۰۷۱-۳۳۳۴۴۶۱۶
- قزوین: ۰۷۸-۳۳۳۴۰۰۷۱ - قم: ۰۲۵-۳۷۷۴۳۷۵۷ - کازرون: ۰۷۱-۴۲۳۴۴۳۳۰ - کرمان: ۰۳۶-۳۳۳۳۱۶۶۶
- کرمانشاه: ۰۸۳-۳۳۳۳۴۸۱۱ - گرگان: ۰۱۷-۳۳۳۳۷۸۸۰ - مشهد: ۰۵۱-۳۳۳۲۰۱۱۹ - ملایر: ۰۸۱-۳۳۳۵۱۱۷۱
- نیریز: ۰۷۱-۵۲۸۲۱۶۹۰ - یاسوج: ۰۷۶-۳۳۳۲۸۱۲۲ - یزد: ۰۳۵-۳۳۳۳۹۵۰

www.nashremaaref.ir : E-mail: info@nashremaaref.ir

 NashreMaaref

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

مقدمه ناشر ۱۳

www.ketab.ir

♦ گفتار اول: «یاد مرگ» ♦

اهمیت موضوع ۱۵

مرگ اندیشی ۱۶

کیاست و زیرکی ۱۷

فرار از مرگ ۱۸

برکات یاد مرگ ۱۹

عطار و مرد زنده دل ۲۰

برخورد با مسئله مرگ ۲۱

۱. برخورد مایوسانه و بدبینانه ۲۱

۲. برخورد غافلانه و بی خیالی ۲۱

۳. دیدگاه واقع بینانه ۲۲

خاطره‌ای از امام خمینی علیه السلام ۲۴

- ۲۵ دنیا را فوت می‌کنم
- ۲۵ مرگ ناگهانی
- ۲۶ آمادگی میرزای شیرازی برای مرگ
- ۲۷ یاد مرگ در جوانی
- ۲۷ هارون و پیرمرد حریص
- ۲۹ موعظه شیخ مرتضی طالقانی
- ۲۹ آمادگی برای مرگ

❖ گفتار دوم: «آثار و برکات یاد مرگ و عوالم آخرت» ❖

- ۳۱ سازندگی یاد مرگ
- ۳۲ سید جمال‌الدین گلپایگانی در تحت فولاد
- ۳۳ برخی از آثار یاد مرگ
- ۳۳ ۱. جگربری از سرکشی‌های نفس
- ۳۴ ۲. کوچک کردن دل
- ۳۶ ۳. ترک معاصی و ردّ ایل و عیال ظلم به دیگران
- ۳۷ میرزا علی آقا شیرازی در قبر
- ۳۷ ظلم‌های گریبان‌گیر
- ۳۸ ۴. تحمل بلاها و مصیبت‌ها

❖ گفتار سوم: «چرا از مرگ می‌ترسیم؟» ❖

- ۴۱ علل ترس از مرگ
- ۴۱ ۱. جهالت
- ۴۳ ۲. تعلقات زیاد به دنیا
- ۴۳ ۳. گناه و ظلم
- ۴۵ حکیم هیدجی و مرگ اختیاری
- ۴۶ ارتحال حکیم هیدجی
- ۴۷ ترس مقدس

- آیت الله بروجردی در آخر عمر ۴۹
- آرزوی مرگ ۴۹
۱. شهادت ۵۱
۲. زندگی بدون هیچ خیر و صلاح ۵۱

﴿ گفتار چهارم: «احتضار» ﴾

- آخرین مرحله زندگی دنیا ۵۳
- مشاهدات محتضر ۵۴
۱. مشاهده جایگاه برزخی خود ۵۴
۲. دیدن ملک الموت و دیگر ملائکه ۵۵
۳. دیدار حضرات معصومین علیهم السلام ۵۵
- رؤیت اهل بیت علیهم السلام ۵۷
۴. حضور شیاطین ۵۸
- کفرگویی هنگام مرگ ۵۸
۵. تمثیل صورت مثالی اولاد و اموال و اعمال ۵۹
- سکرات مرگ و غمرات موت ۶۰
- توصیف سکرات موت در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام ۶۱
- قبض روح مؤمن ۶۳
- انواع جان دادن ۶۴
۱. خوبانی که راحت جان می دهند ۶۴
۲. خوبانی که سخت جان می دهند ۶۵
۳. بدانی که راحت جان می دهند ۶۵
۴. بدانی که سخت جان می دهند ۶۶

﴿ گفتار پنجم: «عوامل آسان جان دادن» ﴾

۱. ایمان و اعتقاد سالم ۶۷
- ملاقات حضرت ابراهیم علیه السلام با عزرائیل ۶۷

- ۶۸..... مهربان تر از پدر و مادر
- ۶۹..... سلمان در بازار آهنگران
- ۷۰..... ایمان پایدار و ایمان عاریه‌ای
- ۷۱..... نمونه‌هایی از ایمان‌های ثابت
- ۷۲..... ۲. ولایت اهل بیت علیهم‌السلام، به ویژه حضرت امیر علیه‌السلام
- ۷۲..... دست‌گیری اهل بیت علیهم‌السلام در برزخ
- ۷۳..... کیمیای ولایت امیرالمؤمنین علیه‌السلام
- ۷۶..... ۳. صلۀ رحم و نیکی به والدین
- ۷۷..... جوانی که زبانش به «لا اله الا الله» باز شد
- ۷۸..... ۴. مداومت بر تسیحات حضرت زهرا علیها‌السلام
- ۷۹..... ۵. مداومت بر نماز اول وقت
- ۷۹..... ۶. انگشتر عقیق به دست کردن
- ۷۹..... ۷. خواندن «لا حول و لا قوة الا بالله»
- ۸۰..... ۸. خواندن دعای علیه‌السلام
- ۸۰..... ۹. تعقیبات «رضیت بالله»
- ۸۱..... ۱۰. قرائت «قل هو الله احد» پس از نماز
- ۸۱..... ۱۱. روزه ماه رجب به هر مقدار
- ۸۱..... وظایف ما به هنگام مرگ دیگران
- ۸۱..... رو به قبله خوابانیدن محضر
- ۸۲..... وظایف و آداب استحبابی
- ۸۲..... ۱. تلقین «لا اله الا الله»
- ۸۳..... ۲. تلقین دعای فرج
- ۸۳..... ۳. خواندن دعای عدیله
- ۸۳..... ۴. خواندن قرآن، به خصوص آیه الکرسی، یس و صافات
- ۸۳..... ۵. القای امیدواری و حسن ظن
- ۸۴..... ۶. انتقال به محل خواندن نماز
- ۸۵..... مکروهات احتضار

❖ گفتار ششم: «در مرگ‌های ناگهانی چه کنیم؟» ❖

- ۸۷..... آمادگی برای مرگ.....
- ۸۸..... عجله عزرائیل.....
- ۸۹..... آمادگی‌های قبل از مرگ.....
- ۸۹..... ۱. توبه و جبران حقوق ضایع‌شده.....
- ۹۰..... مرگ راحت.....
- ۹۰..... عقبه مرصاد.....
- ۹۱..... ۲. وصیت.....
- ۹۱..... چند نکته در باب وصیت.....
- ۹۵..... ۳. تهیه کفن و نگاه به آن.....
- ۹۵..... ۴. شنیدن موعظه‌های آخرتی.....
- ۹۶..... ۵. رفتن به قبرستان و تأمل در احوال اهل قبور.....

❖ گفتار هفتم: «قبض روح» ❖

- ۹۸..... تشابه خواب و مرگ.....
- ۹۹..... جایگاه روح پس از مرگ.....
- ۱۰۰..... حضرت عزرائیل علیه السلام: قابض ارواح.....
- ۱۰۱..... چهره حضرت عزرائیل علیه السلام.....
- ۱۰۲..... درود بر حضرت عزرائیل علیه السلام.....
- ۱۰۳..... قبض روح افراد در یک زمان.....
- ۱۰۴..... گفت‌وگوی پیامبر صلی الله علیه و آله با عزرائیل علیه السلام.....

❖ گفتار هشتم: «قبر و برزخ» ❖

- ۱۰۷..... عالم برزخ.....
- ۱۰۸..... گریه اولیای خدا.....
- ۱۰۹..... ارتحال حضرت فاطمه بنت اسد علیه السلام.....
- ۱۱۱..... همراه با میت پس از دفن.....

مراد از «قبر» در روایات..... ۱۱۳

فاصلهٔ عالم برزخ با ما ۱۱۵

برای وحشت قبر ۱۱۵

۱. اُنس با خداوند..... ۱۱۶

۲. صدقه و نماز شب اول قبر!..... ۱۱۶

ملا فتحعلی سلطان آبادی و نماز لیلۃ الدفن ۱۱۷

۳. خواندن قرآن و دعا ۱۱۷

۴. شهادتِ چهل نفر مؤمن به خوبیِ میت ۱۱۸

۵. به تدریج نزدیک قبر بردن و آرام وارد قبر کردن..... ۱۱۸

۶. صلوات بر پیامبر و آل طاهرینش علیهم السلام ۱۱۸

۷. رکوع را کامل و تمام انجام دادن ۱۱۸

۸. از دنیا رفتن در شب و روز جمعه ۱۱۹

۹. ولایت و اهل بیت علیهم السلام ۱۱۹

آیت الله حائری و زیارت حضرت زین العابدین علیه السلام ۱۲۰

❖ گفتار نهم: «زندگی برزخی» ❖

اُنس با عالم قبر ۱۲۱

آماده ساختن میت برای ورود به قبر..... ۱۲۲

مکاشفهٔ ملکوتی ۱۲۴

روز و شب در عالم برزخ ۱۲۵

سخت‌ترین ساعات برای میت ۱۲۵

زندگی در برزخ ۱۲۶

تکامل برزخی ۱۲۷

تربیت اطفال مؤمنان در برزخ..... ۱۲۸

❖ گفتار دهم: «سؤال قبر» ❖

نکیر و منکر و سؤال قبر..... ۱۳۱

- ۱۳۳..... در قبر از چه می پرسند؟
- ۱۳۵..... قبر؛ باغی بهشتی یا گودالی از آتش
- ۱۳۶..... آیا همه سؤال قبر دارند؟
- ۱۳۶..... کسانی که سؤال قبر ندارند
- ۱۳۸..... شیخ ما، شیخ شما
- ۱۴۰..... پاسخ گویی در برزخ
- ۱۴۲..... برای آمادگی پاسخ گویی در قبر
- ۱۴۲..... استحکام عقیده
- ۱۴۴..... نماز اول وقت

﴿ گفتار یازدهم: «فشار قبر» ﴾

- ۱۴۷..... فشارهای روحی در قبر
- ۱۴۹..... زمان فشار قبر
- ۱۴۹..... جریدتین
- ۱۵۰..... عوامل فشار قبر
- ۱۵۱..... ۱. غیبت
- ۱۵۱..... ۲. اسراف
- ۱۵۲..... ۳. بداخلاق و خشونت؛ به خصوص در خانواده
- ۱۵۳..... ۴. دوری جستن از همسر
- ۱۵۴..... ۵. سبک شمردن نماز
- ۱۵۵..... ۶. بی مبالائی به نجاست ها
- ۱۵۶..... عوامل رفع و کاهش فشار قبر
- ۱۵۶..... ۱. صدقه و نماز «لیله الدفن» برای میت
- ۱۵۶..... ۲. نماز شب
- ۱۵۷..... ۳. خواندن قرآن، به خصوص برخی از سوره
- ۱۵۷..... ۴. پاشیدن آب روی قبر میت
- ۱۵۷..... ۵. گذاشتن جریدتین

۶. دفن در اماکن مقدسه ۱۵۷
۷. مرگ از ظهر پنج‌شنبه تا ظهر جمعه ۱۵۸
۸. هدایا و خیرات زندگان ۱۶۰
۹. برخی گذشت‌ها که موجب توسعه در زندگی می‌گردد ۱۶۱
۱۰. محبت و ولایت اهل بیت علیهم‌السلام ۱۶۲
- دست‌گیری اهل بیت علیهم‌السلام و شرایط آن ۱۶۳
- شفاعت و دست‌گیری امام حسین علیه‌السلام ۱۶۵
- بوی سیب سرخ ۱۶۶

❖ گفتار دوازدهم: «تجسم اعمال، اخلاق و عقاید» ❖

- مهمان خود ۱۶۹
- همراهی عمل صالح و عمل زشت ۱۷۱
- گندم از گندم برود، جو ز جو ۱۷۲
- جهنمیان در حدیث علیه‌السلام ۱۷۳
- تجسم اعمال صالح پس از مرگ ۱۷۵
- تجسم عقاید و اخلاق ۱۷۷
- ظهور ملکات در عالم آخرت ۱۷۸
- لذت‌ها در عالم آخرت ۱۷۹
- تعدد صورت‌های زشت ۱۸۰
- شناخت آخرت و اصلاح خود ۱۸۱

❖ فهرست آیات، احادیث و دعاها ❖

- فهرست آیات ۱۸۳
- فهرست احادیث و دعاها ۱۸۴

❖ کتابنامه (۱۹۳) ❖

مقدمه ناشر

بحث و گفت‌وگو دربارهٔ عالم آخرت و زندگی پس از مرگ، تنها کنکاش از موضوعی دینی و اعتقادی نیست بلکه علاوه بر آگاهی از بخش اصلی و عمیق زندگی و خارج ساختن آن از چهارای خوف و وحشت آور، می‌تواند بازدارندهٔ نفس از آلودگی‌ها و طغیان‌ها، کنترل‌کنندهٔ جامعه از ناهنجاری‌ها، نیروبخش انسان در تحمل مصائب و سختی‌ها و در یک کلام، مرتبی و مهذب فرد و جامعهٔ انسانی باشد؛ و این هدف وقتی عملی‌تر می‌گردد که این مباحث با رویکردی اخلاقی، با مستندات قرآنی و روایتی توأم شود.

به همین منظور گفتارهای پیش‌رو با عنوان «سرنوشت انسان»، توسط حجت‌الاسلام و المسلمین مسعود عالی تهیه و تدوین گردیده است.

این مجموعه، سلسله مباحثی است که طی حدود یک سال و نیم در روزهای یکشنبه در برنامهٔ «سمت خدا»، در شبکهٔ سه سیمای جمهوری اسلامی با عنوان «یاد مرگ» مطرح می‌شد و به درخواست بسیاری از بینندگان محترم، اینک به صورت کتاب به نگارش درآمده است.

این دوره که تمامی مباحث پس از مرگ، از هنگام احتضار و قبض روح تا

عالم قبر وبرزخ، و مراحل قبل از قیامت (ظهور و رجعت) تا علائم قیامت و نفخ صور و مواقف و عقبات آن را شامل می‌شود، در عین عمق و اتقان، با بیانی ساده و گویا و با استفاده فراوان از آیات و خصوصاً روایات اهل بیت علیهم‌السلام، که تنها راه اطمینان بخش شناخت جزئیات زندگی اخروی است، مطرح شده و از گریزها و نکته‌های اخلاقی و خاطرات عالمان و عارفان نیز بهره فراوان برده است. امید که خدمتی به ارتقا و تعمیق فرهنگ دینی و پالایش جامعه اسلامی مان باشد.

در پایان از تمامی دست‌اندرکاران و عوامل برنامه سمت خدا، به ویژه تهیه‌کننده آن، جناب آقای مجید رکنی که در تکوین این اثر نقش داشتند و نیز حجج اسلام مهدی گودرزی و اکبر اسدی که در آماده‌سازی این مباحث برای چاپ کوشش فراوان نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.

و من الله التوفیق

www.ketab.ir

